

УДК 336.761

Завадська О.М., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8786-9005>

e-mail: o.zavadaska@lntu.edu.ua

Zavadaska Olena, Ph.D. in Economics, associate professor

Lutsk National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8786-9005>

e-mail: o.zavadaska@lntu.edu.ua

Оксенюк К.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3366-6143>

e-mail: k.oksenyuk@lntu.edu.ua

Oksenyuk Katerina, Ph.D. in Economics, associate professor

Lutsk National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3366-6143>

e-mail: k.oksenyuk@lntu.edu.ua

ХЕДЖУВАННЯ ЦІНОВИХ РИЗИКІВ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

Стаття присвячена дослідженню особливостей хеджування цінних ризиків на біржовому ринку. Удосконалено підхід до класифікації хеджування за рядом ознак. Встановлено причини, які впливають на прийняття рішення про хеджування цінних ризиків на біржовому ринку.

Ключові слова: ризик, цінний ризик, хеджування, хеджери, біржовий ринок, опціони, ф'ючерси.

HEDGING PRICE RISKS ON THE STOCK MARKET

The article is devoted to the study of the impact of hedging on price risk management. The peculiarity of hedging is to provide insurance against negative expectations and the consequences of price risks through the use of futures and options on the stock market. It is proved that the main function of hedging is to provide hedgers with adequate insurance coverage in case of negative economic consequences caused by individual risks.

The advantages and disadvantages of hedging are highlighted. Advantages of hedging are increasing financial stability; reducing uncertainty; minimizing price risks; reducing the risk of bankruptcy, etc. Disadvantages of hedging are the risk of

capital loss under exchange restrictions and situations that require urgent decisions; complication of the transaction structure; reduction of potential profitability due to hedging costs; increased involvement in market analysis, allocation of additional time for trading; additional costs for paying Exchange Commissions, etc.

The approach to classification of hedging by a number of characteristics has been improved by the type of financial instrument used for hedging; by the terms of the contract used for hedging; by the volume of risks to be insured; by the type of asset used in the hedging process; by the type of counterparty.

The reasons that influence the decision to hedge price risks in the exchange market are established. It is proved that hedging is not designed to completely eliminate risk, but to achieve the best ratio between the advantages of using this instrument and the costs of implementing it.

Key words: risk, price risk, hedging, hedgers, stock market, options, futures.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний розвиток біржового ринку характеризується можливістю трансферу ризиків. Одним з найефективніших інструментів управління цінними ризиками на біржовому ринку є хеджування. Хеджування сприяє забезпеченню хеджерів страховим покриттям у випадку негативних економічних наслідків, викликаних ризиками.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичні та прикладні аспекти хеджування цінних ризиків знайшли своє відображення у роботах провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як К. Бойко, А. Буренін, С. Вайт, Ю. Воскобійник, П. Гайдучий, В. Гниляк, В. Горьовий, О. Дегтярьова, П. Дмитрук, С. Дональд, С. Клименко, Т. Лофтон, Дж. Маршалл, Ю. Рубан, П. Саблук, М. Солодкий, О. Сохацька, Г. Шевченко та інших. Проте, наявність великої кількості цінних ризиків на біржовому ринку зумовлює необхідність подальших поглиблених досліджень.

Метою статті є дослідження особливостей хеджування цінних ризиків на біржовому ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Особливістю сучасної ринкової системи є велика кількість ризиків та невизначеності. Ризики мають здатність змінюватись, тому учасники ринку можуть знайти методи управління одними

видами ризиків і водночас зіткнутися з іншими та знову шукати нові методи або інструменти для управління вже іншими видами ризиків. Саме тому виникає необхідність пошуку та використання різних напрямків і методів впливу на ризики для суб'єктів ринку (Яворська, 2018).

Ризик – це фінансова категорія, тому його мінімізація здійснюється з використанням наступних фінансових методів: диверсифікації, лімітування, страхування, хеджування.

В етимологічному значенні поняття “хеджування” походить від англ. hedge – страхування від ризику. Як бачимо, етимологія слова віддзеркалює його значення як інструмент зниження ризику.

Групувати хеджування можна з використанням різних класифікаційних ознак рис. 1.

За типом фінансового інструменту, що використовується для хеджування	→	- біржові хеджі; - позабіржові хеджі
За умовами контракту, що використовується для хеджування	→	- одностороннє хеджування - двостороннє хеджування
За обсягом ризиків, що підлягають страхуванню	→	- повне хеджування; - часткове хеджування
За видом застосовуваного в процесі хеджування активу	→	- чисте хеджування; - перехресне хеджування
За типом контрагента	→	- хедж покупця; - хедж продавця
Залежно від інструменти, який використовують	→	- форварди; – опціони; - ф'ючерси; – свопи
Залежно від виду ризику	→	- хеджування систематичного ризику; - хеджування несистематичного ризику
За часом здійснення операцій по відношенню до моменту укладання угоди з базовим активом	→	- класичне; - передбачуване

Рис. 1. Класифікація хеджування

Особливість хеджування полягає в забезпеченні страхування від негативних очікувань і наслідків цінових ризиків через використання ф'ючерсів та опціонів на біржовому ринку (Солодкий, 2017).

Головна функція хеджування – забезпечення хеджерів адекватним страховим покриттям у випадку негативних економічних наслідків, викликаних окремими ризиками (Глиняк, 2010). Варто відмітити, що хеджування не може повністю забезпечити страхування зміни цінових коливань. Даний метод спроможний забезпечити контроль або управління і оптимізацію цінових ризиків.

Застосування методики хеджування в управлінні ціновими ризиками на біржовому ринку передбачає використання широкого спектру інструментів, які дозволяють зменшити ризик або здійснити його перерозподіл між усіма учасниками ринку.

Висновки. Отже, хеджування є ефективним інструментом, використовуючи який можна мінімізувати значні втрати і зменшити невизначеність, пов'язану з непередбачуваністю майбутніх цін на активи. Незважаючи на зменшення очікуваної прибутковості учасника біржі, використання даного інструменту збільшує фінансову стабільність інвестиційного портфеля.

Список бібліографічного опису

1. Яворська В.О., Кублій Є.В. Хеджування в управлінні ціновими ризиками. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 230–235.
2. Солодкий М., Яворська В., Резнік Н. Основи біржової діяльності : навчальний посібник. Київ : Компринг, 2017. 450 с.
3. Глиняк О.В. Хеджування цінових ризиків на біржовому ринку сільськогосподарської продукції. *Агросвіт*. 2010. № 20. С. 2–4.

References

1. Yavorska V.O., Kublii Ye.V. (2018). Khedzhuvannia v upravlinni tsinovymy ryzykamy [Hedging in price risk management]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2018. № 18. 230–235. (in Ukrainian).
2. Solodkyi, M., Yavorska, V., Reznik, N. (2017). Osnovy birzhovoi diialnosti [Basics of commodity exchange trading]. Kyiv: Komprynt (in Ukrainian).
3. Hlyniak, O.V. Khedzhuvannia tsinovykh ryzykyv na birzhovomu rynku silskohospodarskoi produktsii [Hedging price risks on the exchange market of agricultural products]. *Ahrosvit*. 2010. № 20. 2–4. (in Ukrainian).